

Camilla Skretting

Kommentar av myten "det gyldne skinn"

Bibliotheca. Fortelling 9

Bacheloroppgave i Antikkens kultur og klassiske fag
Veileder: Bengt Martin Staffan Wahlgren

Mai 2020

Camilla Skretting

Kommentar av myten "det gylne skinn"

Bibliotheca. Fortelling 9

Bacheloroppgave i Antikkens kultur og klassiske fag
Veileder: Bengt Martin Staffan Wahlgren
Mai 2020

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Det humanistiske fakultet
Institutt for historiske studier

NTNU

Kunnskap for en bedre verden

Innholdsfortegnelse

Sammendrag av oppgaven.....	s. 2-3
Norsk bokmål	s. 2
Engelsk	s. 3
Innledning	s. 4-6
Myters betydning	s. 5-6
Hvorfor akkurat denne myten?	s. 6
Kommentar av Bibliotheca, fortelling 9, side 93-123.....	s. 7-14
Referanseliste	s. 15
Primærkilde	s. 15
Sekundærkilder	s. 15

Sammendrag av oppgaven (norsk bokmål og engelsk)

Norsk:

Denne oppgaven tar for seg å kommentere den antikke myten om «det gylne skinnet». Versjonen av myten som refereres i teksten er skrevet av forfatteren som blir kalt Pseudo-Apollodorus, og den inngår som en del av et større antikk verk hetende *Bibliotheca*. Det blir tatt frem i innledningen hvordan dette verket har hatt betydning for både sin samtid og i senere tid. Informasjon om forfatteren av verket, samt hvilke deler av myten kommentaren setter søkelys på, blir også gitt i denne delen av oppgaven.

For å vise til hvorfor kommentaren tar for seg en myte, og ikke en annen form for antikk tekst, blir det gitt en utdypning av myters betydning som en del av innledningen. Blant annet blir forskjellige innfallsvinkler for undersøkelser av myter diskutert. Før teksten så går over i kommentaren, blir det gitt en utredning av min egeninteresse, altså hvorfor valget for kommentaren falt spesifikt på myten om «det gylne skinnet».

Når det så kommer til selve kommentaren, forklarer og fremhever den personer, steder, handlinger m.m. som illustrerer forfatterens skrivemåte, underholdningsmomenter i teksten eller ting som belyser strukturer i det antikke samfunn.

På slutten befinner seg en liste med kilder og referanser som har blitt brukt i oppgaven.

Engelsk:

This paper gives a commentary on the ancient myth “The Golden Fleece”. The version of the myth commented upon, is the one by Pseudo-Apollodorus in the *Bibliotheca*. The introduction describes how important this piece of literature was in its own time, in addition to its meaning in later years. Furthermore, in this part of the paper, some information about the author is given, as well as a discussion of the focus of the commentary on specific sections of the myth.

To explain why my commentary takes on an ancient mythical text rather than a text from some other genre, I briefly elaborate on the importance of mythical stories. This elaboration includes paths one might follow when reading myths, which influence one’s examination-process of this kind of work. Thereupon, before the commentary, follows a brief, personal explanation of my own interest and reason for choosing to work with the myth of “The Golden Fleece”.

As to the commentary itself, it highlights people, places, actions and more, which illustrate either the authors writing style, the way in which they, meaning the people or places, create tension and excitement in the story, or in what way they depict the societal structures of the ancient times.

At the end of the paper, there is a list of sources used.

Innledning

Vi setter stor lit til og verdi i våre bevarte skriftlige verk, om de enn er 20 eller 5000 år gamle. Eldre verker har gitt oss mulighet til å se tilbake i tid, og forestille oss hvordan livene til menneskene som levde på den tiden var, og hvordan de tenkte. Det sammensatte antikke verket *Bibliotheca*, som strekker seg over tre bøker, og tar for seg et stort sammendrag av de greske antikke mytene, er blant disse. Både i antikken og i moderne tid knyttes det stor verdi til dette verket, grunnet dets gjennomgående kommentarer av de greske antikke poetene og forfatterens bruk av kilder som senere har gått tapt (Smith, 1848, s. 234). Apollodorus av Athen har oftest stått som verkets navngitte forfatter. Blant annet sikter oversettelsen som vil være primærkilden for kommentaren senere i teksten til at det er ham som har skrevet *Bibliotheca* (Smith, 1848). Derimot viser undersøkelser av verk som med sikkerhet har vært skrevet av Apollodorus av Athen, til euhemeristiske¹ tolkninger som er svært forskjellige fra dem som en kan finne i *Bibliotheca* (Acrebo, u.å.). Ved å granske verket *Bibliotheca* kan en i tillegg finne referanse til en forfatter ved navn Castor, som beregnes å ha levd et århundre etter Apollodorus² (Smith, 1848, s. 13-14; Robert, sitert i Acrebo, u.å.). Som følge av disse faktorene, samt at Apollodorus var et utbredt navn i antikken (Graf; Fowler; Dowden, sitert i Acrebo, u.å.), har en foreslått at verket trolig kan ha blitt skrevet av en annen ved navn Apollodorus, som levde på det første eller det andre århundret etter vår tidsberegning (Trzaskoma, 2017). Forfatteren blir dermed omtalt som Pseudo-Apollodorus, for å unngå en videre tilknytning mellom verket og Apollodorus av Athen.

Fortellingen om Jason og Argonautenes søken etter det gylne skinn er en av mytene i *Bibliotheca*. Vi blir først introdusert for Jason i bok 1, kapittel/fortelling 9 avsnitt 16, hvor vi så følger hans reise fra hvor han tar på seg oppdraget om å finne skinnet. Tekstavsnittet fra hans første introduksjon i myten, hvor vi så følger ham på sjøreisen som han og andre helter fares for å kunne nå målet, hvor han blir kjent med og senere gifter seg med Medea, deres hjemkomst, skillet med Medea og så konsekvensene som dette medfører, vil være fokuset for kommentaren.

I de neste delene før kommentaren, vil jeg nå si noe kort om myters betydning, for å kunne sette klar noen premisser for kommentaren, og så etterpå forklare hvorfor jeg valgte å fokusere spesifikt på myten om det gylne skinnet.

¹ Den lære at gudemyter går tilbake på historiske hendelser.

² Apollodorus av Athen blir datert til å ha levd i det andre århundret før vår tidsberegning.

Myters betydning

Det skrevne ordet har lenge blitt brukt til å dokumentere, fasinere, inspirere, belære og underholde mennesker helt siden det ble skapt. En kan tenke seg at det lå et ønske hos menneskene om å kunne bevare historiene deres gjennom en mer pålitelig og autentisk kilde, hvor en opp til da hadde bedrevet med muntlig videreførelse, som kunne være noe mindre pålitelig, med tanke på at historien kunne bli forandret på.

Fortellinger og myter knyttes ofte sammen med hverandre i dag, grunnet av at de begge blir fremstilt som fiksjonsbaserte narrativ. Bakgrunnen for dette kan ha med ordet 'myte' sitt opphav, hvor vi tar utgangspunkt i det greske ordet *mythos*, som betyr 'ord' eller 'fortelling' (CrashCourse, 2017, 4:34). Først ble begrepet tatt i bruk som en mengde ideer uttrykket gjennom sammensatte setninger, men senere ble det brukt som betegnelse for fiksjonsbaserte fortellinger (Dowden, 1992, s. 4-5). Dette vil si at vi altså anser verker som betegnes som myter som skjønnlitteratur, at de ikke tar for seg faktuelle historiske hendelser. Likevel menes det at myter har elementer av samtidens realitet, som er blandet sammen med de skjønnlitterære elementene (Hjortsø, 2005, s. 13). Utfra dette har det dermed blitt skapt to ulike innfallsvinkler for undersøkelse av myter. En tar enten det utgangspunkt at verket skal være til underholdning, eller at en ser på det som en kilde til samfunnsstrukturene³ i verkets samtid. Den førstnevnte, som har størst påvirkning innen skjønnlitterært forfatterskap og tekstanalyttikk, ser på hvordan myter skaper en spennende fortelling, ved å undersøke hvilke sjangertrekk og skrivemetoder som blir brukt. Hvis vi så fokuserer på den sistnevnte, er dette vanligst å finne innenfor akademiske fagfelt, som historie, samfunns- og kulturforskning. Her blir mytene forstått som innblikk i en annen tid for oss som lever i dag, fordi en har et inntrykk av at mytene bruker virkelighet til å gi en følelse av nærhet til fortellingen for antikkens folk.

Kommentaren som jeg kommer til å utføre vil, på bakgrunn av dette, sette søkelys på tre faktorer:

- 1) Hva som står i myten om det jeg kommenterer,
- 2) Hva som står i andre kilder om det jeg kommenterer, og

³ Hvordan kulturen i samfunnet utspilles.

3) Hvorvidt det som kommenteres får frem enten ett eller begge av de to utgangspunktene for myter som er gitt ovenfor.

Hvorfor akkurat denne myten?

Mitt første møte med antikkens myter var ikke en tekst skrevet av Homer, Pseudo-Apollodorus eller Vergil, men snarere en tegnefilm om Herkules sine heltedåder som var laget av Disney. Så, i tenårene begynte jeg å lese en serie skrevet av Rick Riordan, kalt Percy Jackson⁴, som var inspirert av gresk og romersk mytologi, og min interesse for antikkens mytiske fortellinger vokste. I dagens samfunn er det ikke alle som kjenner til verkene *Iliaden* og *Odysseen*, eller at deres forfatter var Homer, men fortellinger som omhandler halvguden Herkules eller Trojanerkrigen kan likevel gjenkjennes av folk flest. Jeg har allerede gjennomgått myters betydning for dagens samfunn, i henhold til deres fremstilling av datidens tankegang og samfunnsstrukturer. I tillegg til dette har også, som nevnt, fortellingene i seg selv betydning for vår egen samtids forfattere og historiefortellere. Fra filmer som «Herkules» og «300», til bøker som «Percy Jackson», eller for å ta et eldre eksempel, skuespillet «Romeo og Julie», tar de alle inspirasjon fra antikkens mytiske fortellinger.

Denne myten som jeg kommer til å kommentere, var jeg for eksempel kjent med fra før av, på grunn av Rick Riordan sine bøker. Den andre boka i serien om Percy Jackson tar nemlig for seg hovedkarakteren og hans venner i deres søken etter det gylne skinnet (Riordan, 2006). I tillegg til dette, har blant annet Riordan gitt en av karakterene sine, som vi blir kjent med i oppfølgerserien til Percy Jackson, Heltene på Olympus, navnet Jason. Heltene på Olympus-bøkene tar også med i fortellingen at heltene skal bygge og reise på oppdrag med skipet som blir navngitt *Argo II*. (Riordan, 2010-2014). På bakgrunn av min interesse for disse bøkene var det derfor fascinerende å kunne ta for meg, og gi kommentar på, en versjon av deres mytiske inspirasjon.

⁴ En serie på fem bøker, som omhandler halvguden Percy Jackson, sønn av Poseidon, og vennene hans, som drar ut på oppdrag i gresk-mytologisk-inspirerte omgivelser, som er satt i den moderne verden. Første bok utgitt i 2005, og siste i 2009, på originalspråket engelsk.

Kommentar av Bibliotheca, fortelling 9, side 93-123⁵ (engelsk oversettelse)

(Side 93). *Aison*: I tillegg til å være Jasons far skal han også ha vært konge av Iolkos frem til hans halvbror, Pelias, tok tronen med makt (Hjortsø, 2005, s. 157). Senere i fortellingen står det at han skal ha sagt seg frivillig til å ta sitt eget liv, for å unngå å bli drept av Pelias. Aison skal dermed ha drukket okseblod, grunnet det antikke samfunns anseelse av at blodet var tilknyttet giftige egenskaper (Apollodorus overs. 1921, s. 121). Ideen om en verdig død spiller nok inn her. Tanken var at en hederlig eller verdig død gav kontroll over eget liv og over sin egen skjebne. Aisons rolle kan man dermed si er todelt. Han blir en katalysator for mytens videreførelse, grunnet av at han skal ha vært den rettmessige kongen av Iolkos. Samtidig gir han også leseren et innblikk i grekernes formening om døden, og ens praksis rundt slikt.

(Side 93). *Jason*: Helten som skal ha tatt på seg oppgaven om å få fatt i det gyldne skinn, og derfor "hovedpersonen" for denne myten⁶. Han er sønn av Polymede og Aison, ste-nevø til Pelias og senere gift med Medea. Som kaptein på skipet Argo dro han ut, sammen med resten av mannskapet, for å hente skinnen. Hans mest bemerkelsesverdige dåd under denne reisen var da han var nødt til å «[...] spenne ildsprutende okser for kongens plog, og deretter så dragetenner i furene. Fra disse ville det så vokse opp drabelige krigere, som han skulle felle i kamp» (Hjortsø, 2005, s. 158). Dette kan få ham til å fremstå som en helt en kunne se opp til. Hans skille med Medea, og giftemål med kongen av Korint datter (Apollodorus overs. 1921, s. 123), har likevel ført med seg trekk av ulykke ved sagnet om Jason. I sin bok om greske guder og helter beskriver Leo Hjortsø dette blant annet som at «sagnet om Jason rommer både folkeeventyrets gåter og stemning, men også menneskelig storhet, ynkelighet og ulykke» (Hjortsø, 2005, s. 159). Fortellingen har blant annet gitt inspirasjon for greske tragediediktere (Hjortsø, 2005, s. 159). Dermed kan en si at Jason som karakter står som en sentral del av spenningens skapelse, fordi han blir et eksempel for en karakter- og sjanger-type.

(Side 93). *Polymede*: Skal her bli sagt å være moren til Jason, men kilder viser til uenighet om hvem som faktisk var moren. Verket 'Argonautica', skrevet av Apollonius Rhodius, som levde mellom det 3. og 2. århundret f.v.t (Smith, 1848, s. 240), tar også for seg fortellingen

⁵ Ikke hver eneste side av dette sidespennet vil ha en kommentar. Det som skjer på disse sidene vil komme frem som eksempler eller forklaringer som kan knyttes til den kommentaren som diskuteres, men de vil ikke ha et *ord* i kommentaren som kan knyttes spesifikt *til den siden*.

⁶ Grunnen til at jeg har valgt å putte "hermetegn" rundt ordet hovedperson er fordi myten har flere karakterer som får den samme mengden fokus (som for eksempel Medea), men Jason er likevel hovedpersonen i den forstand at det er hans oppdrag myten handler om.

om det gylne skinn, og i dette er det Alcimede som er navngitt som Jasons mor. En kan spekulere i at denne uenigheten stammer ved at denne, som andre myter, først ble overlevert gjennom muntlig gjenfortelling, og at den dermed varierer utfra hvilken overlevering forfatteren er kjent med eller foretrakk.

(Side 95). *Iolkos/Jolkos*: En by som ligger i *Thessalia*, som ligger nord i dagens Hellas. Byen skal ha blitt grunnlagt av Chretheus, som blir navngitt som Aisons far (Apollodorus overs. 1921, s. 85 & 93). Det er her Jason tar på seg oppdraget om å få tak i og bringe med seg det gylne skinn, og også stedet hvor Pelias møtte sin grufulle død, forårsaket av Medea (Apollodorus overs. 1921, s. 95 & 121). En kan si at ved å nevne steder som fantes i antikken, skapes det en følelse av virkelighet i fortellingen. Dette kan trolig ha vært en måte for det antikke folk å etablere bånd mellom myte og by, og dermed gi byene en mytisk bakgrunn. Slikt kan en også finne eksempler på ved andre byer, som Athen, Troja og Roma, noe som viser til at dette var en ofte brukt praksis.

(Side 95). *Pelias*: Sønn av Poseidon og Tyro, bror til Neleus og Aison og konge av Iolkos. Han skal som voksen, sammen med sin tvillingbror Neleus, ha forsvart moren deres Tyro mot stemoren Sidero. Stemoren hadde søkte tilflukt hos Heras alter, men Pelias drepte henne der likevel, uten å ta hensyn til Hera (Apollodorus overs. 1921, s. 83 & 85; Hjortsø, 2005, s. 154). Som konge av Iolkos skal han ha sendt Jason ut på en ferd om å oppsøke og bringe tilbake det gylne skinn. Gjennom fortellingen får vi se hvordan Pelias' valg, som å ta tronen fra, samt livet, av sin ste-bror, i tillegg til hans spottelse av Hera, førte til at han forårsaket sin egen død. Å handle riktig kan dermed sies å være en moral hans karakter skal lyse opp, ved at han står som et eksempel på det motsatte, som så kan gi innsikt for en sentral verdi innad i det antikke samfunn.

(Side 95). *Pelias rådspurte orakelet angående kongedømmet*: Kilder tilsier at Pelias skal ha tatt til seg tronen fra sin halv-bror med makt (Hjortsø, 2005, s. 154), og han var derfor bekymret for at han ville bli fratatt sin posisjon. Derimot er ikke dette nevnt i verket av Pseudo-Apollodorus, noe som tilsier at Pelias motivasjon og bakgrunn for å ta kontakt med orakelet var generell viten, og ikke nødvendigvis var trengt å nevnes. Dette kan derfor tilsies å være et eksempel på mytens verdi i det greske antikke samfunn, fordi det var kunnskap som en var forventet å være kjent med, som således får frem myters rolle i samfunnet.

(Side 95). *Guden advarte ham*: I det antikke samfunn var det guden Apollo som blant annet var tilknyttet til spådomskunst. Ifølge Hjortsø skal guden, i grekernes øyne, likevel ha fått sin

spådomsgave fra sin far Zevs (Hjortsø, 2005, s. 69), noe som illustrerer et system av overrekkeelse, hvor Apollo får evnen fra sin far, som han så tar i bruk og overrekker til oraklene sine, som så tar for seg å profetere til den som spør om råd. I denne sammenheng blir det altså Pelias som spør, og ved å skrive at det var guden som advarte ham, kan en, på bakgrunn av det som nylig ble nevnt, konkludere ved at dette siktet seg til Apollo. Hvordan en tenkte at spådomskunsten fungerte i det antikke samfunn, samt myters bruk av dette som et spenningspunkt, blir dermed presentert her.

(Side 95). *Poseidon*: Den greske guden for havet og sagt å være far til Pelias, kong Amycus, og helter som seilte med Jason. Det at Poseidon så blir knyttet til blant annet Pelias, fordi han sies å være hans far, viser til verdien av å kunne knytte sin ætt til guddommelighet. Dette brukes så som et redskap til å skape spenning i fortellingen, hvor Pelias og hans bror blir forlatt grunnet deres mors far ikke trodde at de var sønner av Poseidon (Hjortsø, 2005, s. 154). Guden har også betydning for myten, fordi han fører Jason og Pelias sammen. Med dette mener jeg ikke at Poseidon griper inn og skaper deres møte, men snarere at han fungerer i fortellingen som et verktøy som forårsaker deres møte, ved at Pelias innkalte flere av hans borgere til å delta i en ofring til Poseidon hvor, blant dem, Jason befant seg (Apollodorus overs. 1921, s. 95).

(Side 95). *Innstilt av den sinte Hera for at Medea skulle bevise en forbannelse for Pelias, som ikke hyllet Hera*: Ved dette henter Pseudo-Apollodorus til fremtidige hendelser som skal skje, på bakgrunn av Pelias' valg om å ikke hylle Hera, men snarere spotte henne ved å begå drap ved hennes alter. Her kan vi se hvordan bakgrunnshistorien til Pelias blir brukt som metode til å varsle om fremtidige hendelser. Dette kan i tillegg leses som et eksempel på hvordan gudedyrkelse blir verdsatt i det antikke samfunn, hvor ens mangel eller valg av hyllest eller spottelse kunne føre til dyre konsekvenser for en selv. Å handle riktig, men med hensyn til gudenes vilje, blir dermed et underliggende premiss.

(Side 95). *Hera*: Den greske gudinnen for ekteskap, datter av Kronos og Rhea, og gift med sin bror Zevs. Ifølge Hjortsø blir hun skildret som vakker, moderlig og sjalu, (Hjortsø, 2005, s. 41). Denne flerdimensjonale fremstillingen av guddommer er noe som kan knyttes til en menneskelighet⁷ ved dem som en ønsker å fremheve. Gudene, som menneskene, var ikke kun én ting, men en samling av flere, var tanken i antikken. Heras moderlighet kan videre sies å

⁷ Altså noe som gjør dem lettere å relatere seg til. Det var viktig i antikken å fremheve at det fantes et skille mellom gudene og menneskene, men at dette skillet ikke skulle fremstå som svært, noe en har satt til kontrast med vår tids syn på guddommelighet.

bli fremstilt i myten om det gyldne skinn ved at hun hjelper Argos mannskap gjennom vanskelige sjø-passasjer (Apollodorus overs. 1921, s. 107 & 115). Hennes sjalusi kan en så si kommer frem ved hennes isenesettelse av Jasons tokt, som skulle føre ham til Medea, som så skulle påføre Pelias harme, slik som det har blitt tatt frem i kommentaren ovenfor. Gudinnen blir på slik måte tatt i bruk for å skape et spenningsmoment i fortellingen, grunnet hennes handlinger i myten. Samtidig blir hun også et eksempel som kan fremheves for å presentere viktigheten av å hedre gudene i det antikke samfunn.

(Side 95). *Kolchis*: Den antikke byen, plassert i den vestlige delen av dagens Georgia (Sullivan, 2017), hvor det gyldne skinnnet befant seg. Det var her Jason og argonautene dro, hvor Jason gjennomgikk sine prøvelser for å få tildelt skinnnet, og hvor han møtte Medea. Som med Jolkos, ser en også her benevnelse av en by som fantes i antikken, noe som styrker argumentet om at dette var en ofte brukt praksis.

(Side 97). *Eik av Dodona*: Skipet som argonautene seilte med, Argo, fikk tildelt av Athene en snakkende trebit på bøylen, som kom fra eiken på Dodona. Eiketreet ved tempelet i Dodona som Athene hadde fått biten fra, var sagt å være Zevs' orakel (Torjussen, 2020). Treslaget eik skal, ifølge gresk mytologi, være knyttet til Zevs, og en anså det som et hellig område der hvor trær var blitt rammet av lynnedslag. Ved å fremheve at bøylen på skipet var tildelt en trebit fra eiken på Dodona, viser dette hvor betydelig eiken var, grunnet av dens tilknytning til Zevs. Dette blir dermed et eksempel på verdsettelsen av treslaget eik i det antikke samfunn. I tillegg viser dette til at trebiten har betydning for mytens spenningsmoment. Vi ser noe slikt komme frem senere i fortellingen, når argonautene seiler fra Kolchis med skinnnet, havner i en storm frembragt av Zevs, hvor skipet, grunnet trebitens profetiske evner og tilknytning til Zevs, forteller dem at Zevs vrede vil fortsette, om de ikke reiser til Ausonia for å bli rensset av Circe⁸ for drapet på Apsyrtus (Apollodorus overs. 1921, s. 113 & 115).

(Side 97). *Sønn/datter av*: I oppramsingen av Argos mannskap (og gjennomgående i myten), ser man at foreldreskap blir lagt til hver av dem, noe som kan illustrere viktigheten av slektskap i disse fortellingene, samt at dette var verdsatt og hadde verdi i det antikke samfunn.

(Side 97). *Orfeus*: En av antikkens helter, som var kjent fra myten om ham og hans kone, hvor han dro ned i underverdenen etter hennes plutselige død⁹ for å bringe henne tilbake (Hjortsø, 2005, s. 106). Sies å være en sanger og dikter, og skal ha vært sønn av musen Kalliope og

⁸ Datter av Helios solguden, og ei mektig trollkvinne.

⁹ En giftig slange bet henne.

enten Apollon eller Oeagrus¹⁰. Hans musikalske ferdigheter, som er en fremtredende evne, får blant annet fokus når argonautene møter på Sirenene. Orfeus klarer nemlig å redde de andre argonautene fra Sirenene ved å synge en 'motsang' (Apollodorus overs. 1921, s. 115). Slik blir han dermed betydelig for argonautenes suksess for å nå frem til Kolchis og få fatt i skinnet. Orfeus kan ved dette karakteriseres som et redskap som bringer fortellingen videre.

(Side 97). *Herkules/Herakles*: En av de mest, hvis ikke *den* mest kjente antikke helten. Han skal ha vært representant for de antikke grekernes idealer og attributter (Hjortsø, 2005, s 162). Hans greske navn var Herakles, som betydde «den Hera-berømte», grunnet av hennes forfølgelse av ham, forårsaket av at hans far Zevs, som var Heras ektefelle, hadde vært sammen med hans mor, som ikke var Hera (Hjortsø, 2005, s. 159). Usikkerhet over hvor involvert han var i Argos seilas er det likevel, grunnet av at ulike versjoner pålegger ham varierende roller (Apollodorus overs. 1921, s. 101-103). En kan dermed våge seg å si at han var betydelig for myten, grunnet av hans berømmelse. Tross alt gir det en fortelling et større spenningsmoment og lag av interesse å ha med en kjent helt inn i historien, selv om hans rolle er minimal.

(Side 99). *Lemnos*: Øy som ligger i den nordligste delen av Egeerhavet, og tilhører dagens Hellas. Ifølge myten var dette det første stoppestedet på reisen til Kolchis for argonautene. Dette er et annet eksempel på hvordan en kan gi myten en følelse av virkelighet, ved å nevne steder som fantes i antikken.

(Side 99). *Afrodite*: Kjærlighetsgudinnen i gresk mytologi. I Pseudo-Apollodorus versjon av denne myten, er det to hendelser hvor hun blir nevnt. Den første er ved begynnelsen av argonautenes reise. Da stanser de ved Lemnos, hvor vi får vite at gudinnen hadde påført kvinnene av øya en plagsom lukt, forårsaket av kvinnenens spottelse av gudinnen, ved å ikke hedre henne. Denne lukten hadde så jaget bort mennene på øya, og ført med seg problemer, som til slutt hadde resultert i at argonautene hadde seksuelt samvær med kvinnene av Lemnos. Som med Hera, viser Afrodites handling mot Lemnos' kvinner viktigheten av gudsdyrkelse i det antikke samfunn. Den andre gangen Afrodite blir nevnt i myten er når sirenene prøver å lokke inn argonautene, og en av dem, Butes, ikke klarer å motstå deres sang, på tross av Orfeus' motsang (Apollodorus overs. 1921, s. 115). Butes blir likevel reddet og brakt til Lilybaeum av gudinnen. I motsetning til det første eksempelet, viser dette at gudinnen har en

¹⁰ I Pseudo-Apollodorus' myte blir Oeagrus navngitt som hans far, ikke Apollon. Som med kommentaren om *Polymede* er dette et annet eksempel på hvordan en mytes versjon varierer ved at en har forskjellig genealogi.

annen side ved seg, noe som nok en gang viser til fremstillingen av en flerdimensjonalitet hos gudene.

(Side 99). *Argonautene hadde seksuelt samvær med kvinnene*: Som en så tidligere i kommentaren, blir altså ens avstamning en sentral del å ha med i myten, som viser til at det hadde betydning i antikken. Gitt av at dette er viktig, kan en derfor påstå at denne handlingen blir brukt som en måte for øyas fastboere å kunne knytte sin slekts-ætt til argonautene, som var opphøyet som helter. Slik blir slektens verdi i det antikke samfunn vist enda klarere.

(Side 99). *Doliones*: Trakisk stamme som bodde på sørsiden av Propontis' kyst (Schwarteck, 2006) og, som var ledet av kong Cyzicus. Han tok varmt imot argonautene da skipets mannskap møtte på ham og hans folk, men etter at en storm på natten etter at argonautene var dratt sin vei hadde ført de farende tilbake, var det oppstått et slagsmål mellom Doliones-folket og argonautene, som blant annet resulterte i kong Cyzicus død. Dette slagsmålet var påført av en misforståelse, grunnet av at Cyzicus og hans folk mistok argonautene for å være pelasgere, som de var i konstant konflikt med ifølge myten. Forholdet mellom personene som levde i det området i antikken¹¹ blir sådan fremstilt i denne myten, noe som får frem for oss datidens situasjon.

(Side 101). *Likevel forteller Herodorus*: Her sikter Pseudo-Apollodorus til en annen antikk forfatter for å illustrere sin kunnskap om forfattere som levde før han selv, men som var kjente i hans samtid. Herodorus skal ha levd rundt det 6. århundret f.v.t. og skal ha skrevet et verk om mytologi, samt en hyllest av Herakles (Smith, 1848 [Herodorus]). Som ble nevnt i innledningen, er Pseudo-Apollodorus' bruk av andre forfattere som referanse i verket, en av grunnene til hvorfor dette verket både ble og blir opphøyet. Dette er en metode som ikke kun er brukt av Pseudo-Apollodorus derimot, som vi kan se i William Smiths ordbok om antikke personer, hvor det blir skrevet at Herodorus skal ha blitt referert til i verker av Apollonius Rhodius, Aristoteles, Plutarch m.fl. (Smith, 1848 [Herodorus]). Konklusjonen som en da har kommet frem til er at det antikke samfunn verdsatte evnen og kunnskapen til å trekke inn eller sitere andres verker i sitt eget. Dermed blir dette et eksempel på hvorfor Pseudo-Apollodorus sitt verk er viktig, i henhold til ens innblikk i forfatterens samtid, grunnet av dets fremhevelse av det antikke samfunnets skrivepraksis.

¹¹ Altså at dette området var preget av konflikt.

(Side 105). *Det var skjebnebestemt*: Skjebne er noe som vi ser blir fremstilt i antikke myter ved at et orakel kommer med en spådom, som vi så tidligere i kommentaren¹². Skjebne blir så fremstilt som noe som er uunngåelig, og her ser vi at dette blir fremstilt ved at forfatteren skriver at det var skjebnebestemt, for så å vise at dette, som var sagt skulle skje, skjer. Grunnet en slik uunngåelighet kan en derfor si det var viktig for samtidens borgere å ikke kjempe mot sin egen skjebne. Denne skrivemåten dukker også opp på side 109 i Pseudo-Apollodorus versjon, noe som antyder en realitet om at denne fraseringen hadde en mening, grunnet av at en repetitiv skrivemåte generelt sett blir brukt om en ønsker å fremheve noe i en tekst. I tillegg kan en påstå at dette også står som et eksempel på hvordan en i antikken forholdt seg til profetier, samt samfunnets verdsettelse av dem.

(Side 109). *Aietes*: Far til Medea og Apsyrtus samt konge av Kolchis da argonautene ankom for å be om skinnet. Han krevde at Jason først måtte gjennomgå noen prøver før skinnet kunne bli gitt til argonautene. Allikevel nektet kongen å gi fra seg skinnet, da prøvene var gjennomført, grunnet av at han ønsket å brenne skipet deres og ta livet av argonautene (Apollodorus overs. 1921, s. 113). Derimot, ved hjelp av hans datter, klarer argonautene å få tak i skinnet og forlate Kolchis sammen med Medea, noe som fører til at kongen sender skip etter dem for å få tilbake skinnet. Grunnet dette, bidrar kongen med et element av spenning i myten, og hans rolle blir sådan som et spenningsmoment.

(Side 111). *Medea*: Datter av kong Aietes av Kolchis, og Jasons første kone. Ifølge myten skal hun ha hatt magiske egenskaper, og med hennes hjelp kom Jason seg gjennom prøvelsene som Aietes hadde satt for ham for å kunne få tak i skinnet. Medea, grunnet av at hun hadde forelsket seg i Jason, forrådte så sin far ved å bringe argonautene til skinnet og reise vekk fra kongedømmet sammen med dem (Apollodorus overs. 1921, s. 113). Hun var også den som iscenesatte kong Pelias død ved å lure hans døtre til å tro at de kunne få ham til å bli ung igjen, om de delte ham opp til kjøttdeig og kokte ham. Til motsetning fra hvordan hennes karakter blir fremstilt i disse eksemplene blir Medea, i den greske tragedien ved samme navn, skrevet av Euripides, fremmet som en karakter som fortjener sympati (Hjortsø, 2005, s. 159). Grunnet variasjonen i hvordan Medea har blitt profilert, kan man konkludere ved at hun som karakter eksemplifiserer hvordan kvinner ofte blir fremstilt i myter. Enten kunne dette være som mystiske men behjelpelige skikkelser, verdig av sympati, eller som hevnjerrige og fryktingytende personer, som en ikke burde snu ryggen til. På bakgrunn av fremstillingen av

¹² Se kommentaren *Guden advarte ham*.

hennes karakter, kan en så tenke seg til at denne representerer det antikke greske samfunnets kvinnesyn. Dermed kan vi si at Medea fungerer som en illustrasjon for oss for hvordan det antikke samfunn tenkte om kvinner.

(Side 113). *Apsyrtus*: Sønn av kong Aietes og bror til Medea. Pseudo-Apollodorus skriver i sin versjon av myten at Apsyrtus ble med Medea, da argonautene dro fra Kolchis. Dette skiller seg fra Apollonius Rhodius versjon av myten, i hans verk 'Argonautica', hvor det blir sagt at det er Apsyrtus som tar opp forfølgelsen av argonautene, etter at de dro vekk med skinnet. Likt for begge versjoner er likevel at hans søster tar livet hans ved å kutte ham opp i biter og kaste dem ned i havet, grunnet av at Medea ønsket å sakke ned hennes fars forfølgelse av dem. Hans karakter blir dermed et eksempel på hvordan Pseudo-Apollodorus versjon av myten skiller seg fra andres versjoner, samt en måte å varsle, ovenfor leseren, om Medeas brutale metoder, som senere blir fremstilt i hennes iscenesettelse av drapet på Pelias. Som sin far blir Apsyrtus dermed et spenningsmoment i myten.

Referanseliste:

Primærkilder:

- Frazer, J. G. Sir. (1921). *Apollodorus: The library*. London: W. Heinemann; New York: G.P. Putnam's sons

Sekundærkilder:

- Acrebo, S. (u.å. [opplastningsdato: 26.03.20]). *Anonymous: Apollodorus Bibliotheca [The Library of Apollodorus]. The Literary Encyclopedia*. Academia.eu. Hentet fra: https://www.academia.edu/32563506/Anonymous_Apollodorus_Bibliotheca_The_Library_of_Apollodorus_The_Literary_Encyclopedia
- CrashCourse [World Mythology]. (25. februar, 2017). *What is Myth? CrashCourse World Mythology #1* [Videoklipp]. Hentet fra https://www.youtube.com/watch?v=HeX6CX5LEj0&list=PL8dPuuaLjXtNCG9Vq7vdvJytS-F-xGi7_&t=1s
- Dowden, K. (1992). *The uses of Greek mythology*. London & New York: Routledge
- Hjørtsø, L. (2005). *Greske guder og helter*. Oslo: Pax forlag A/S
- Riordan, R. (2006). *Percy Jackson and the Sea of Monsters*. London: Penguin Group
- Riordan, R. (2010-2014). *Heroes of Olympus* [bokserie]. London: Penguin Group
- Schwertek, H. T. (2006). *Doliones*. Brill's New Pauly: Brill. Hentet fra <https://referenceworks.brillonline.com/entries/brill-s-new-pauly/doliones-e322170>
- Smith, W. Sir. (1848). *Dictionary of Greek and Roman biography and mythology*. London; John Murray. Hentet fra https://books.google.no/books?id=YycBAAAAQAAJ&pg=PA234&dq=Panaetius+Apollodorus&as_brr=1&hl=no#v=onepage&q=Panaetius%20Apollodorus&f=false
- Smith, W. Sir. (1848). *Dictionary of Greek and Roman biography and mythology*. [Herodorus]. London; John Murray. Hentet fra <http://www.perseus.tufts.edu/hopper/text?doc=Perseus%3Atext%3A1999.04.0104%3AAalphabetic+letter%3DH%3Aentry+group%3D10%3Aentry%3Dherodorus-bio-1>
- Sullivan, K. (2017, 23. april). *The Ancient Kingdom of Colchis; A Legendary Land of Plenty, Conflict, and the Golden Fleece*. Ancient Origins. Hentet fra <https://www.ancient-origins.net/ancient-places-europe/ancient-kingdom-colchis-legendary-land-plenty-conflict-and-golden-fleece-021347>
- Torjussen, S. (2020, 1. april). *Eik – mytologi*. Store Norske Leksikon (SNL). Hentet fra https://snl.no/eik_-_mytologi
- Trzaskoma, S. M. (2017, 29. november). *Apollodorus*. Oxford Bibliographies. Hentet fra <https://www.oxfordbibliographies.com/view/document/obo-9780195389661/obo-9780195389661-0290.xml>

